

Enstitü: Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Anabilim Dalı: Mimarlık

Programı: Mimari Tasarım

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Yasemin ERKAN YAZICI

Tez Türü ve Tarihi: Yüksek Lisans – Haziran 2022

ÖZET

Mimarinin hikâyesi iç ve dış mekânı ayıran bir sınır yaratılması ile başlar. Mimaride iç ve dış diyalektiği ise yaşam alanlarının tanımlanması ve sınırlandırılması için gereklilik olmuştur. 20. yüzyıl mimarlık ortamında iç-dış ilişkisi üzerine farklı düşünceler ortaya konmuş ve mimarlar bu ikili ilişkiyi, insanın talebine uygun bir şekilde yanıt vermek amacıyla birçok yöntem ve formla ifade etmişlerdir. Bu nedenle, bu diyalektik arasındaki bağlantıyı kavramak, mimarların doğru bir iç-dış mekân ilişkisi kurmasını desteklemektedir. Konutlar ise insan yaşamıyla doğrudan ilgilidir; büyük ve korumasız dış dünyadan ayrılan güvenli bir iç mekân yaratma görevini üstlenirler. Dolayısıyla bu tez, iç-dış ilişkisinin en belirgin görüldüğü yapılar olan konutlara odaklanmıştır. Aynı zamanda, çeşitli tasarım yaklaşımlarıyla kurulan iç-dış mekân ilişkisi, eleştirel bir yaklaşımla ele alınmıştır ve 20. yüzyılın iç-dış bütünlüğü, kopması, karmaşıklığı gibi kavramları yeniden değerlendirilmiştir. Bu ifadelere ek olarak, bu tez iç ve dış mekânı iki karşıt olarak konumlandırmaktan ziyade birbirleriyle çeşitli yollarla kurdukları ilişkilerin önemini vurgulayan yeni bir yorum getirmeye çalışmıştır.

Çalışmanın tarihsel ve teorik arka planı, yalnızca kırılma noktalarını ifade etmekle kalmaz, çalışmanın ortaya koyduğu sorunsalları da aydınlatmayı amaçlar. Tez 20. yüzyıl mimarlığını üç çerçevede ele almıştır. Bunlar: 1900-1944 yılları arası erken 20. yüzyıl mimarlığı, 1945-1969 yılları arası İkinci Dünya Savaşı sonrası mimarlık yaklaşımları ve 1970-2000 yılları arası yeni mimarlık arayışlarıdır. 1945-1969 dönemi, modern dönemden postmodern döneme bir geçişi simgelediği gibi iç ve dış mekân ilişkilerinde de dönüşümün başladığı dönem niteliğini taşır. Bununla beraber, 20. yüzyıl genelinde, iç-dış bütünlüğü ve iç-dış kopması/karmaşası gibi genelleşen

sınıflandırmaların altında çeşitli alt yaklaşımlarının olduğu tezin ana tartışma konularından biri olmuştur.

Dönemler arasında değişen iç-dış diyalektiğinin sebeplerini araştırmak; iç-dış ilişkisini oluşturan kompozisyon ilkelerini detaylandırmak; geçiş mekânları, sınır, iç-dış bağlantılarına odaklanmak ve iç-dış ilişkisine yönelik biçimsel ve kavramsal fikirleri tartışmak çalışmanın genel amacını oluşturmuştur.

Çalışmanın yöntem bölümü, bu konuları yapılandırmak ve konutlarda iç-dış mekân ilişkilerinin nasıl oluştuğunu daha yakından incelemek için vaka çalışmalarını kullanmıştır. Seçilen örnekler, döneminin özelliklerini daha açık bir şekilde ortaya koyduğu için ikonik konutlar içinden belirlenmiştir. Bu örnekler, iç-dış ilişkisine vurgularının olması dikkate alınarak sınırlandırılmıştır. Tez, iç-dış ilişkisini mekânsal, bilişsel ve bağlamsal olmak üzere birbiriyle bağlantılı üç yaklaşım üzerinden okur. Burada önerilen, iç-dış ilişkisini tanımlayan üç bakış açısı sağlamaktır. Bir dizi ilişkisel diyagramla temsil edilerek toplanan veriler, konutların iç-dış ilişkisi ile ilgili verdikleri ana kararlarının girdi kaynağını oluşturmuştur. Elde edilen bulgular, hipotez ve teorik/tarihsel arka plan bağlamında tartışılmıştır. Bununla birlikte, geçmiş tasarım yaklaşımlarının incelenmesiyle, tezin hem pratik hem de teorik olarak günümüze referans olması amaçlanmıştır.

Anahtar kelimeler: İç-dış ilişkisi, konut, 20.yüzyıl mimarisi

Institute: Institute of Graduate Studies

Department: Architecture

Programme: Architectural Design

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Yasemin ERKAN YAZICI

Degree Awarded and Date: Master's Degree-June 2022

ABSTRACT

The creation of a border dividing the interior and exterior begins the architectural story. The relationship between interior and exterior in architecture has become essential for defining and delimiting living spaces. In the 20th century architectural environment, different ideas were put forward on the relationship between interior and exterior, and architects expressed this dual relationship with many methods and forms to respond appropriately to human demand. Therefore, grasping the connection between this dialectic supports architects to establish a correct interior-exterior relationship. Houses, on the other hand, are directly related to human life; they undertake the task of creating a safe interior space separated from the large and unprotected outside world. Therefore, this thesis focuses on houses, which are the structures where the interior-exterior relationship is most evident. At the same time, the relationship between interior and exterior, established through various design approaches, has been critically addressed and concepts such as interior-exterior continuity, separate, and complexity of the 20th century have been re-evaluated. In addition to these statements, this thesis has tried to bring a new interpretation that emphasizes the importance of the relationships they establish with each other in various ways, rather than positioning the interior and exterior as two opposites.

The historical and theoretical background of the study not only expresses the breaking points but also aims to illuminate the problems revealed by the study. The thesis deals with 20th-century lectures in three frameworks. These are the early 20th-century architecture between 1900-1944, the post-World War II architectural approaches between 1945-1969, and the search for new architecture between 1970-2000. The period 1945-1969 symbolizes a transition from the modern period to the postmodern

period, as well as the period in which the transformation in interior and exterior relations begins. However, in the 20th century, it has been one of the main discussion topics of the thesis, which has various sub-approaches under the generalized classifications such as interior-exterior integrity and internal-external separate/confusion.

To investigate the causes of the interior-exterior dialectic that changed between periods; to detail the principles of composition that make up the interior-exterior relationship; The general purpose of the study is to focus on transition (in-between) spaces, border, and internal-external connections, and to discuss formal and conceptual ideas regarding the internal-external relationship.

The method section of the study used case studies to structure these issues and to examine more closely how interior-exterior relationships are formed in houses. The selected examples were determined among iconic houses as they reveal the characteristics of the period more clearly. These examples are limited by considering their emphasis on the interior-exterior relationship. The thesis reads the interior-exterior relationship through three interrelated approaches: spatial, cognitive, and, contextual. What is suggested here is to provide three perspectives that define the interior-exterior relationship. The data collected, represented by a series of relational diagrams, constituted the input source of the main decisions they made about the interior-exterior relationship of the houses. The findings are discussed in the context of the hypothesis and theoretical/historical background. However, by examining past design approaches, it is aimed that the thesis is a reference to the present, both practically and theoretically.

Keywords: Interior-exterior relationship, house, 20th-century architecture